

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SÜRELİDİR

7/7062
7063
7064
7065

31.13.2009

SAYI : B.02.0.007.00/441
KONU : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 18.03.2009 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-11896 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Bakanlığımıza gönderilen Adana Milletvekili Sayın Nevin Gaye ERBATUR (2 adet) ve Bursa Milletvekili Kemal DEMİREL'e (2 adet) ait Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 4 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 4 Yazı

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN PROF.DR.N.GAYE ERBATUR'UN
7/7063 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliğin vurgulanmasında karşımıza çıkan yoksulluğun, kadınların sırtlarındaki kambur halini alıp yaşam standartlarını ağırlaştıran bir dinamik olarak kadınların gelişme haklarını ellerinden alıcı niteliği, kadın kalkınması adına istihdamın birinci derecedeki önemini vurgulamakta ve gerekliliğinin altını çizmektedir. Tam istihdam, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma hedeflerine ulaşılması yolunda başrolü üstlenen, istihdam oranını yükseltme eylemi, kadın söz konusu olduğunda harekete geçememiş, alınan önlemler ve kalkınma adına uygulanan veya uygulanması düşünülen projelerin başarılı olmadığını açıkça gözler önüne sermiştir. Dünyada artan ve AB ülkelerinde % 60 olarak hedeflenen kadın istihdam oranına tezat olarak geçmiş yıllarda Türkiye’de gözlemlenen %24.8’lik kadın istihdam oranının, gerek AB’ye entegrasyon çerçevesinde “İstihdam Durum Raporu” “Ortak İstihdam Değerlendirme Belgesi (JAP)”, “Sosyal İçerme Belgesi (JİM)”, “İnsan Kaynaklarını Geliştirme Operasyonel Programı (İKG OP) ve “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Eşleştirme Projesi” nin dördüncü bileşeni kapsamında gelecekteki hükümet planlarının temelini oluşturacak “Ulusal Eylem Planı” kapsamında, kadın istihdamının arttırılması bazı yürütülen çalışmalar; gerek Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü’nün kendi çalışmaları ve gerekse işbirliği içinde çalışmaların yürütüldüğü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İŞKUR, Milli Eğitim Bakanlığı, KOSGEB, TESK, TOBB, çeşitli STK’lar ve sendikalarla gerçekleştirilen çalışmalar karşısında artacağı yerde %22.2’ ye düşmesi, projelerin ve yapılan çalışmaların içerik, devamlılık ve uygulanmasının irdelenmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. “Kadın istihdamı” başlığı bünyesinde, kamusal alana ve çalışma hayatına katılımı engelleyecek kadına yüklenen sorumlulukların azaltılması gyesiyle, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nu 7. maddesinde belirtilen, kadınlara ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetlerin yürütülmesi, geliştirilmesi ve bu amaçla sosyal tesisler kurulmasına ilişkin hükümlerin amacına ulaşp ulaşmadığı da bir diğer mühim konudur. 2007 Aralık ayında konu ile ilgili verilen soru önergesine Bakanlığınızca verilen cevapta, o tarihte belirlenen % 24.8 Türkiye kadın istihdam oranı yükseltmeye dair yukanda bahsi geçen projelerde, işbirliklerinde amaca yönelik gerekli adımların atılacağından, buna ek olarak iş alanına engel oluşturan hizmet ihtiyacının karşılanmasında, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nu 7. maddesinden bahsedilmesine rağmen somut örneklerle yer verilmemiş, konuyla ilgili teorik bilgilerin yanında herhangi bir uygulamanın varlığından bahsedilmemiştir. Bugün, Türkiye kadın istihdam oranının % 22.2 olmak üzere daha da azaldığı gözlemlenmiştir. Bu çerçevede;

SORULAR :

- 1) Türkiye kadın istihdamı oranının azalmasına sebep olan faktörler nelerdir? Gerekli önlemlerin alınması ve bahsi geçen projelerde konuyla ilgili oluşturulan maddelerin hayata geçirilmesi söz konusu mudur? Metinlerde yazılanlardan ayrı olarak, atılan somut adımlar nelerdir?
- 2) AB’ ye entegrasyon çerçevesinde yukanda bahsi geçen projelerin, Türkiye’deki kadın istihdamının sağlanması, arttırılması ve sürekliliğinin sağlanması adına içerdikleri ve uygulanması düşünülen hükümler nelerdir? Uygulamaya ne zaman geçilecektir?

- 3) Yukarıda bahsi geçen, Türkiye’de kadın istihdamının sağlanması, artırılması ve sürdürülebilirliğinde rol oynayan dinamiklerin hedeflediği Türkiye’deki kadın istihdam oranı nedir? Bu oranın, ne kadarlık bir süre dilimi içinde yakalanması öngörülmektedir? İstenen oranın elde edilmesinin ardından, bu oranın sürdürülebilirliğini sağlamak adına ne gibi önlemlerin alınması öngörülmektedir? Üyesi olma adına ilerlediğimiz Avrupa Birliği Lizbon Stratejisi dahilinde, Türkiye kadın istihdamının sağlanması, artırılması ve muhafaza edilmesi noktasında, AB ülkelerinin 2010 yılı bazlı %60’ lık kadın istihdam hedefi gibi, Türkiye’nin de belirli bir yıl ve oran hedefi bulunmakta mıdır?
- 4) Gerekli bakım hizmetlerinin sağlanması adına yürütülen projeler ve kadınlara ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetlerin yürütülmesi, geliştirilmesi ve bu amaçla sosyal tesisler kurulmasına ilişkin hükümlerin uygulamaya geçtiğinden bahsedilebilir mi? Geçilmemesi halinde, bahsi geçen hedefin ne zaman ve nasıl tam anlamıyla gerçekleşmesi sağlanacaktır?

CEVAPLAR :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza Bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü; toplum merkezlerinde sunduğu koruyucu önleyici hizmetlerle; iç göçten etkilenmiş, kentin yanı başında olup, kaynaklara ulaşamayan ve eşit fırsatlardan yoksun kalan tüm toplum kesimlerinin, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında erkek ve kadın bakış açılarının yaşamın her alanında eşit yer alması için kadının birey olarak güçlendirilmesi ile üretime katkısının sağlanarak ülke kapasitemizin geliştirilmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza Bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Ülkemizde yasalarımızda sağlanan eşitlikçi düzenlemelere ve Cumhuriyetin kurulmasından itibaren elde edilen tüm kazanımlara rağmen, kadınların güçlenmesi açısından stratejik öneme sahip olan kadınların işgücüne ve istihdama katılım oranları istenilen düzeyde değildir ve yıllar itibarıyla azalmaktadır. Bilindiği üzere; kadın işgücünün eğitim ve mesleki eğitim düzeyi, kırdan kente göç, toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümü nedeniyle ev işleri ve çocuk, hasta, yaşlı bakımı gibi hizmetlerin kadınların sorumluluğunda görülmesi ve söz konusu bakım hizmetlerinin kurumsal düzeyde yeterince sağlanamaması, kadınların işgücüne ve istihdama katılımlarının düşük olmasının başlıca nedenleridir.

Ülkemizde kadınların istihdama katılımlarını artırmak, karşılaşılan sorunlara çözüm üretmek amacıyla son yıllarda yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

- Kadın istihdamının artırılması ve kayıt dışı istihdamın önlenmesi amacıyla 15.5.2008 tarih ve 5763 sayılı, İş Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla "...18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük olanlar ile yaş şartı aranmaksızın 18 yaşından büyük kadınlardan; bu maddenin yürürlük tarihinden önceki altı aylık dönemde prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olması şartıyla, bu maddenin yürürlük tarihinden önceki bir yıllık dönemde işyerine ait prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigorta sayısına ilave olarak bu maddenin yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde işe alınan ve fiilen

çalışanlar için; 506 sayılı kanunun 72'nci ve 73 üncü maddelerinde sayılan ve 78 inci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin;

- a) Birinci yıl için yüzde yüzü,
- b) İkinci yıl için yüzde sekseni,
- c) Üçüncü yıl için yüzde altmışı,
- d) Dördüncü yıl için yüzde kırkı,
- e) Beşinci yıl için yüzde yirmisi,... İşsizlik sigortası fonundan karşılanır...." hükmü getirilmiştir.

Ayrıca, söz konusu Kanun'da kreş ve emzirme odası açma yükümlülüğünün işverenler tarafından hizmet alımı ile yerine getirilebileceği hususuna da yer verilmiştir.

- Kadın istihdamının artırılması ve kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi kapsamında Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından 2008 yılında başlatılan "İmalatçı Esnaf ve Sanatkâr İşletme Destek Programı (Cansuyu Kredisi)" önemli bir uygulamadır. Söz konusu program ile imalatçı esnaf ve sanatkârlara "0" faizli azami 25 bin TL tutarında, faizi KOSGEB tarafından karşılanan kredi sağlanmakta, kadın girişimcilere pozitif ayrımcılık yapılarak 30 bin TL'ye kadar krediden yararlanma imkânı getirilmiştir.
- TOBB Kadın Girişimciler Kurulunun 73 ilde İl Kadın Girişimciler Kurullarını oluşturarak ülke düzeyinde örgütlenmesi kadın girişimciliğinin teşviki ve desteklenmesinde gerekli mekanizmaların yaygınlaştırılması bakımından önemli bir gelişmedir.
- Kadın yoksulluğunun önlenmesi için dünyada ve ülkemizde örnekleri olan mikro kredi uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla ve İl Özel İdaresinin görev ve yetkileri arasında yoksullara mikro kredi verilmesinin de yer alması nedeniyle, bu Kanunun söz konusu maddesinin özellikle pozitif ayrımcılık içerecek şekilde kadın yoksulluğunu azaltmaya yönelik olarak 81 İl Valiliğimiz tarafından uygulanması hususunda İçişleri Bakanlığı nezdindeki girişimlerimiz neticesinde uygulamalar başlatılmıştır. Uygulamaların değerlendirilmesi amacıyla Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından "Mikro Kredi Uygulamaları Envanteri Çalışması" başlatılmıştır. Söz konusu çalışma kapsamında bugüne kadar 14 ilden elde edilen bilgilere göre 3845 kişi mikro kredi imkânlarından yararlanmıştır. Mersin ili mikro kredi uygulamasından faydalanan 40 kadın kendi işyerlerini açmıştır.

Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA)'nın bileşenlerinden biri olan "İnsan Kaynaklarını Geliştirme Operasyonel Programı"nı (İKG OP), Avrupa Komisyonu Aralık 2007'de kabul etmiştir. Programın amacı; istihdam, eğitim-öğretim ve sosyal içerme alanlarındaki faaliyetleri desteklemektir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının sorumlu yetkili otorite olduğu Operasyonel Program kapsamında 2009 Yılı içerisinde yürütülecek kadın ve genç istihdamının artırılmasına yönelik operasyonlar kayıtlı istihdamın artırılmasına önemli destek sağlayacaktır. İKG OP'nin "İstihdam Ana Öncelik Eksenini" altında doğrudan kadın istihdamına yönelik olarak "önceden tarımda çalışanlar dahil olmak üzere, kadınların işgücüne katılımlarının teşvik edilmesi ve kadın istihdamının artırılması" önceliği yer almaktadır. Söz konusu önceliğin yerine getirilmesinde sorumlu olan Türkiye İş Kurumu tarafından Kadın İstihdamının Desteklenmesi Hibe Programı yürütülmektedir. Program kapsamında proje teklifi çağırısı yapılmış olup, 29 Mayıs 2009 tarihine kadar teklifler alınacak ve ihale prosedürü devam edecektir. Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü söz konusu Operasyonel Programın Sektörel İzleme Komitesinde yer almaktadır. Söz konusu proje teklif çağırısı, hedef kitleye daha yaygın erişim amacı ile

koordinasyon kuruluğu olan Bakanlığıma bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün web sayfasında duyurulmaktadır.

Ülkemizin en temel politika dokümanı olan 9. Kalkınma Planı'nda (2007-2013) "Eğitim seviyesinin yükseltilmesi, aktif işgücü politikalarıyla istihdam edilebilirliğin artırılması, işgücü piyasasına girişin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi yoluyla Plan döneminde işgücüne katılma oranının 2,1 puan artacağı öngörülmektedir. Bu artışın temel belirleyicisinin kadınlar olması beklenmektedir." ibaresi yer almakta, Plan'da 2013 yılında kadın istihdamı oranının %29,6 olacağı öngörülmektedir. Kamu kurumları, meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşları tarafından, yoğun biçimde sürdürülen çalışmalar Plan döneminde belirlenen hedefin de ötesine geçilmeyi amaçlayan gayretler içermektedir. Daha önceki Kalkınma Planlarının hazırlıklarında olduğu gibi tüm ilgili tarafların (kamu, sivil toplum) katılım ve katkılarıyla hazırlanacak 10. Kalkınma Planı'nda konuya ilişkin yeni hedeflerin tespit edilmesi beklenmektedir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak 8086 kişı kapasiteli 80 adet huzurevi hizmet vermektedir. Bunun yanı sıra 8388 kişı kapasiteli 152 adet özel, 2442 kapasiteli 6 adet diğer bakanlıklara bağlı ve 2104 kapasiteli 22 adet belediyelere bağlı huzurevi faaliyetlerini sürdürmektedir. Bununla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim istatistiklerine göre (resmi+özel) 1671 anaokulu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün özel iznine bağlı olarak açılan 1550 kreş ve klüp, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında ise 497 kreş hizmet vermektedir. Ayrıca 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Büyükşehir, İlçe ve İlk Kademe Belediyelerinin Görev ve Sorumlulukları başlıklı 7. Maddesinin v bendinde "Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak." hükmü yer almaktadır. Yerel yönetimler kurumsal ve finansal kapasiteleri doğrultusunda bu hükmün uygulamaya yansıtılmasına yönelik hizmetler sunmaktadır.

Bakanlığıma bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından kadının ekonomik hayattaki konumunun güçlendirilmesi ve kadın istihdamının artırılması amacıyla kamu kurum ve kuruluşları, meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarınca yürütölen projeler kapsamında yönlendirme ve yürütme komitelerinin üyesi olarak çalışmalara katılım sağlanmaktadır.

Kadın istihdamı temalı "Acil Eylem Planı" bulunmamakla birlikte ilgili kamu kurumları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının da katılımı ve işbirliği ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2009-2013)"nın "Kadın ve Ekonomi", "Kadın ve Yoksulluk" bölümlerinde "kadının çalışma hayatındaki konumunun güçlendirilmesine dair hedef, strateji ve faaliyetler" yer almaktadır. 2009 Nisan ayı içerisinde sorumlu kuruluşların katılımlarıyla söz konusu hedeflere yönelik izleme ve değerlendirme toplantılarının başlatılmasına ilişkin hazırlık çalışmaları sürdürölmektedir.

Saygılarımla.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı